

HODNOCENÍ ČESKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNII V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Evropské nevládní ekologické organizace sdružené v Evropské kanceláři pro životní prostředí (EEB) hodnotí výsledky práce České republiky v průběhu jejího předsednictví v Evropské unii, v jejímž čele stála v první polovině roku 2009. Zelený kruh jako jedna z členských organizací EEB přináší český překlad dokumentu, který detailně bod po bodu hodnotí práci předsednictví s ohledem na [Deset zelených úkolů pro české předsednictví](#), které EEB stanovil počátkem roku.

EEB je federace více než 150 ekologických organizací z celé Evropy. Jejím cílem je ochrana a zlepšování životního prostředí v Evropě a podpora povědomí o evropské politice životního prostředí a udržitelného rozvoje. EEB stanovuje [Deset zelených úkolů pro každou předsednickou zemi EU spolu s podrobnějším Memorandem k předsednictví](#).

SHRNUTÍ:

České předsednictví bylo evropskými médii očekáváno s mírnou skepsí a jeho průběh obavy jen potvrdil. Vláda ČR musela v polovině předsednictví odstoupit a český prezident se svým odporem k Lisabonské smlouvě držel Evropskou unii jako rukojmí. Všichni s napětím očekávali, zda bude prezident ČR předsedat červnovému summitu a bude narušovat jednání, kde měla být přijata klíčová rozhodnutí pro úspěch klimatické konference v Kodani. S ohledem na Deset zelených úkolů, které vytyčil Evropský úřad pro životní prostředí (EEB), lze říci, že si české předsednictví nevedlo úplně špatně. Neznamená to však, že jsme z výsledků nějak nadšeni. Ve většině případů je tomu naopak, jak ukazujeme níže.

EEB postavil české předsednictví před smělé výzvy. Jednou z nich byl úkol začít debatu o 40 % závazku snížení emisí CO₂ do roku 2020, poté co byl přijat (měkký) závazek 20 %

snížení pro stejné období. Předsednictví tuto debatu nezhájilo, EEB tak alespoň mohl otevřít tuto otázku na neformálním jednání ministrů životního prostředí. Tuto debatu však pokládáme za důležitou a očekáváme, že švédské předsednictví v ní bude aktivně pokračovat v rámci diskuse o směřování k energeticky účinné ekonomice.

České předsednictví rovněž nijak nepokročilo v nejdůležitějším tématu letošního roku, kterým je dohoda o globálním snižování emisí skleníkových plynů v příští dekádě s vedoucí úlohou vyspělých zemí. Předsednictví nebylo schopno dosáhnout shody mezi členskými státy o množství peněz, které by EU měla nabídnout rozvojovým zemím na snižování emisí a adaptace na změny klimatu.

České předsednictví propojilo debatu o biologické rozmanitosti s otázkou adaptací na změny klimatu a nakládání s vodou a vodními zdroji a dalo těmto otázkám větší váhu. V reakci na střednědobé zhodnocení Akčního plánu o biologické rozmanitosti a debatu, kterou rozpoutala Komise na toto téma v Athénách, přijala Rada ministrů životního prostředí pozitivní závěry, ve kterých vyjádřila silnou podporu systému Natura 2000 a požaduje nový legislativní nástroj pro invazivní druhy.

V oblasti omezování používání rtuti sehrálo předsednictví důležitou roli při prosazení rozhodnutí UNEP, který začal připravovat novou globální úmluvu na toto téma. To považujeme za velký úspěch pro EEB a naši roli v globální kampani za omezování rtuti. V mezinárodním jednání o omezení nejnebezpečnějších chemických látek předsednictví rovněž sehrálo důležitou roli.

Pokud se podíváme na témata probíraná Radou ministrů životního prostředí, dojmy jsou smíšené. Kladně hodnotíme úsilí, se kterým se české předsednictví snažilo dosáhnout dohody nad směrnici o půdách, a odsuzujeme její opětovné zablokování ze strany vlád Německa, Velké Británie, Francie, Rakouska a Nizozemí. Nejsme nijak nadšeni z výsledků prvního kola vyjednávání o směrnici o průmyslových emisích a udě-

láme všechno pro to, abychom přesvědčili nový Evropský parlament, aby v jednání s Radou pevně stál za pozicí přijatou v prvním čtení v březnu.

Ačkoli Komise sama rozhodla o odložení revize směrnice o národních emisních stropích, nezaznamenali jsme žádnou známku tlaku předsednictví na Komisi, aby návrh konečně předložila. V oblasti udržitelné spotřeby a výroby dokázalo předsednictví dosáhnout shody v prvním čtení v tématech eko-designu a eko-značení. V oblasti využívání přírodních zdrojů vyzdvihlo předsednictví debatu o využívání biologického odpadu.

Odpor Komise ke krokům proti ekologicky škodlivým veřejným dotacím stále přetrvává. Německo spolu s Francií zablokovalo další práci na finančních nástrojích (zejména na snížení DPH na energeticky účinné výrobky).

EEB přivítal, že české předsednictví započalo debatu o budoucnosti evropské environmentální politiky, konkrétněji o potřebě začít pracovat na sedmém Akčním plánu pro životní prostředí. EEB také oceňuje otevřený přístup obou ministrů životního prostředí a jejich administrativy.

ÚVOD:

Máte před sebou hodnocení českého předsednictví od Evropského úřadu pro životní prostředí (EEB), největší federace ekologických organizací v Evropě. EEB má mandát od svých členů pracovat na tématech životního prostředí od tradičních témat ochrany přírody až po sektorové a horizontální politiky s přímým nebo nepřímým dopadem na životní prostředí, udržitelný rozvoj a participativní demokracii.

EEB považuje šestiměsíční období předsednictví za dostatečné pro vyhodnocení pokroku ekologicky relevantních politik a legislativy. Chápeme, že předsednictví nemůže dělat rozhodnutí samo o sobě. Ta musí být založena na spolupráci Komise, Parlamentu a dalších členských států. Přesto má předsednictví zvláštní vliv, který je dán způsobem, jakým jsou vedena jednání Rady, praktická práce a důrazem, se kterým jsou probírána jednotlivá témata.

Toto hodnocení není všezahrnující a nedotýká se zdaleka všech politik českého předsednictví. Nehodnotíme roli v zahraničně politických otázkách, otázkách vnitřní bezpečnosti, migrační politiky atd. Naše hodnocení je založeno na Deseti zelených úkolech, které jsme představili Vládě ČR na počátku předsednictví koncem prosince 2008. Na základě výsledků českého předsednictví ve světle Deseti zelených úkolů, došel EEB k následujícím závěrům:

1. ÚKOL:

Směrem k nízkouhlíkové evropské i světové ekonomice

- Nové vědecké poznatky ukazují, že limitu maximálního oteplení o 2 stupně Celsia můžeme dosáhnout pouze, když koncentrace CO₂ekv v atmosféře nepřekročí 350 – 400 ppm. České předsednictví by proto mělo začít seriózní diskusi o přísnějších klimatických závazcích EU – snížení emisí o 40 % do roku 2020 oproti roku 1990.
- Lisabonská strategie a Plán na obnovu evropské eko-

nomiky by měl být přizpůsoben přísnějším nárokům na energetickou efektivitu a podporu obnovitelných zdrojů energie a neměl by podporovat tradiční infrastrukturní projekty, které vytvářejí další tlak na životní prostředí.

- Nová Směrnice o energetické účinnosti budov by měla podpořit masivní investice do úspor v budovách. České předsednictví by mělo posílit požadavky směrnice tak, aby v roce 2020 byly všechny nové budovy energeticky neutrální nebo pozitivní a aby pro všechny stávající budovy byly vytvořeny požadavky na energetickou účinnost.
- České předsednictví by mělo zajistit, že do oblasti úspor a energetické efektivity bude nasměrován dostatek veřejných investic a že opatření pro úspory energie budou dostupná zejména nízkopříjmovým skupinám obyvatel. Důležité je mobilizovat evropské strukturální fondy, Evropskou investiční banku a další fondy a rozpočtové pobídky pro podporu energetické efektivity v budovách, včetně sociálního bydlení.
- V prosinci 2009 by měla být v Kodani schválena nová globální dohoda o změnách klimatu. EU se za českého předsednictví musí dohodnout na významném finančním příspěvku do fondu pro adaptační opatření v rozvojových zemích a snižování emisí. EU by měla stále zdůrazňovat svoji vůli snížit své emise o 30 %, pokud bude v Kodani dosaženo dohody.

Verdikt: negativní

Pokud vezmeme v úvahu stoupající politický a veřejný tlak, nedokázalo české předsednictví významně posílit evropskou klimatickou politiku. Dalším vědeckým analýzám a zjištěním o akutní hrozbě postupujících klimatických změn nebyla věnována dostatečná pozornost. Jarní summit EU nedošel k žádným dalším závazkům či dodatkům ke klimaticko-energetickému balíčku. Drahý čas a příležitost učinit z Evropy silného lídra mezinárodního vyjednávání před konferencí v Kodani byl promarněn. Evropa mohla vytvořit silný tlak na urychlení jednání v následujících pěti měsících. Ministři financí se ale nedokázali dohodnout na finanční pomoci pro opatření proti změnám klimatu v rozvojových zemích a vyslali tím velmi negativní signál do probíhajících vyjednávání o nové globální dohodě o změnách klimatu. EEB vítá shodu, která byla dosažena v oblasti kritérií rozdělení finančního závazku mezi členské státy EU. Rozvojové země však nyní čekají na konkrétní čísla, která jim umožní přijmout opatření pro snižování emisí a adaptace na klimatické změny.

EEB přivítal návrh Komise na přepracování směrnice o energetické náročnosti budov z listopadu 2008. Směrnice by mohla v upravené podobě přinést podstatné energetické úspory. Evropský parlament v dubnu posunul ambice přepracování směrnice dokonce ještě dál. Jeho stanovisko bylo přijímáno velmi pozitivně, některé členské státy ho však komentovaly jako „příliš ambiciózní a nerealistické“. Stále čekáme na formální reakci Komise. Můžeme však již konstatovat, že české předsednictví selhalo při projednávání této směrnice, když podcenilo důležitost a komplexitu nové směrnice a různost pohledů členských států a nedokázalo směrnici posunout blíže ke schválení. V průběhu půlročního předsednictví nedokázala Česká republika toto téma zvednout jako prioritní a nestanovila si žádné cíle nebo očekávání. Směr-

nice byla sice několikrát diskutována před jednáním květnové Rady ministrů pro energetiku, avšak v pouze obecné mlhavé rovině. Mnohé členské státy nedostatečně pochopily jednotlivé technické parametry přepracované směrnice.

Opatření proti ekonomické krizi vnímáme s rozpaky. Co se týče energetických úspor, zahrnují na jedné straně veřejnou podporu investicím do energetické účinnosti v budovách, obnovitelných zdrojů a zlepšování energetických sítí. Na druhé straně však akcelerují výstavbu kapacitních silničních komunikací a zahrnují podporu pro nákup automobilů. Komise, ani předsednictví se nepokusily zahrnovat krátkodobá opatření proti krizi do dlouhodobějších opatření směřujících k udržitelnému rozvoji.

2. ÚKOL:

Biodiverzita a adaptace na změny klimatu

- České předsednictví by mělo začít pracovat na Plánu záchrany zemského systému, jehož cílem nebude jen zastavení úbytku biodiverzity, ale i obnovení funkcí ekosystémů.
- Je třeba zajistit zdroje pro financování opatření pro adaptace na klimatické změny v rozvojových zemích.
- České předsednictví by mělo podpořit iniciativu SEBI2010, která rozpracovává soubor indikátorů ochrany biodiverzity a dosahování cíle EU zastavit úbytek biodiverzity do roku 2010.
- Základním kamenem Evropské strategie pro adaptace na změny klimatu by se měla stát podpora odolnosti přírodních a antropogenních systémů a jejich schopnosti vypořádat se se změnami. České předsednictví by proto mělo podpořit i zlepšení zavádění evropských směrnic týkajících se biodiverzity a systému Natura 2000.
- Evropská rada by měla podpořit komplexní legislativní rámec pro obranu před invazivními druhy s důrazem na prevenci proti novému zanášení invazivních druhů.

Verdikt: mírně pozitivní v oblasti adaptací, pozitivní v oblasti biodiverzity

Velmi pozitivní bylo, že české předsednictví uspořádalo neformální jednání ministrů životního prostředí na téma důsledky adaptací na změnu klimatu v oblasti biologické rozmanitosti a vodního režimu. Podklady pro diskusi ministrů byly velmi kvalitní, dotýkaly se kořenů věci a dávaly důraz na adaptaci ekosystémů, která podporuje odolnost přírodních i antropogenních systémů. Někteří ministři poukazovali na princip subsidiarity v adaptacích na změnu klimatu, český ministr však poukázal na soubor již existující legislativy, která ať už pozitivně nebo negativně ovlivňuje možnosti členských států adaptovat se na změny klimatu. Diskuse se věnovala Rámcové směrnici o vodách a potřebě schválení směrnice o půdách.

S koncem předsednictví sehráli Češi pozitivní úlohu při zajištění kvalitních závěrů Rady v oblasti biodiverzity a adaptací na změny klimatu. Ty upozorňují na význam ekosystému při přijímání adaptačních opatření, přestože zapominají zmínit konkrétně kritickou roli směrnic o ptácích a stanovištích a systému Natura 2000. Hlavní slabinou závěrů Rady je absence stanovení

plánu potřebných opatření, zejména v oblasti reformy Společné zemědělské politiky a politik využívání krajiny.

Velmi přínosné jsou závěry v oblasti střednědobého hodnocení Akčního plánu o biologické rozmanitosti. Ty poskytují podporu pro vytvoření důsledné strategie včetně nové legislativy pro invazní druhy, lepší implementaci systému Natura 2000, potřeby zajistit lepší propojenost jednotlivých oblastí a další rozvoj a využívání indikátorů SEBI 2010. Kritiku si zaslouží absence silné podpory nového cíle v oblasti biodiverzity, který by šel nad rámec zastavení jejího úbytku.

Zatímco biodiverzita zůstala vysoko v agendě ministrů životního prostředí, ve vyšších politických patrech přebily plány na obnovu hospodářství ohledy na ekosystémy a zachování biodiverzity. Skrývá se v nich přitom potenciál tvorby pracovních míst. Další úbytek biodiverzity a zhoršené služby ekosystémů také umocňují budoucí ekonomické ztráty. Jak bylo zmíněno již v bodu 1., EU se nedohodla na tom, jakým způsobem a v jaké míře směřovat pomoc rozvojovým zemím při adaptacích na změny klimatu.

3. ÚKOL:

Udržitelná výroba a spotřeba

- České předsednictví by mělo prosazovat rozšíření působnosti Směrnice o ekologickém designu nejen na výrobky, které přímo ovlivňují spotřebu energií, ale na všechny výrobky. K roku 2011 je třeba prosadit povinné vyhodnocení současné metodologie pro přípravu opatření pro jednotlivé produkty, které vezme v úvahu významné dopady výrobků na životní prostředí, nejen přímou spotřebu energie.
- Nařízení o ekologickém značení by mělo být doplněno o jasnou definici jeho cílů. Výrobky označené evropskou ekologickou značkou by měly představovat výjimečný standard ekologické šetrnosti (včetně obsahu nebezpečných chemických látek a vlivu na prostředí na konci životního cyklu).
- České předsednictví by mělo zajistit, aby Komise zveřejnila cestovní mapu pro odstranění ekologicky škodlivých dotací, která byla přislíbena již na rok 2008.
- Revidovaná směrnice o zdanění energií by měla významně zvýšit minimální úroveň zdanění energií a snížit počet současných výjimek.
- Je třeba podpořit diferencovanou DPH podle spotřeby energie a přírodních zdrojů a zavádět schémata finančních pobídek pro podporu energeticky účinných výrobků a služeb, například na základě prokázané spotřeby v minulých obdobích.

Verdikt: smíšený

České předsednictví se postaralo o zajištění shody s Evropským parlamentem již v prvním čtení o přepracování směrnice o eko-designu a revize nařízení o eko-značení. V oblasti eko-značení vyjednálo předsednictví s členskými státy a Parlamentem přijatelný kompromis, díky němuž zůstane evropská eko-značka znakem ekologické výjimečnosti a bude odpovídat standardům nejlepších 10 až 20 % produktů na trhu. Nové nařízení o eko-značení rovněž posiluje ustanovení pro náhradu nebezpečných látek.

Co se týče směrnice o eko-designu, představuje konečná podoba zlepšení oproti návrhu Komise, neboť zřetelně požaduje zhodnocení stávající metodologie. Jako součást střednědobého hodnocení směrnice v roce 2011 by se tak měla připravit specifická opatření k implementaci směrnice. Není jasné, zda předsednictví podniklo nějaké kroky k přesvědčení Komise, aby konečně publikovala cestovní mapu k odstranění environmentálně škodlivých dotací. Ať tak či onak, tato cestovní mapa zveřejněna nebyla.

V únoru poslala rada ministrů financí jasný signál, že si nepřeje vidět návrh na sníženou sazbu DPH pro energeticky účinné výrobky. Nejsilnějšími proponenty tohoto veta byly Německo a Francie. Komise to vzala jako důvod nepublikovat balíček o ozelenění daní, který by mimo jiné obsahoval návrh na vylepšení stávající směrnice o ekologickém zdanění spotřebičů energie.

4. ÚKOL:

Snížení globální spotřeby rtuti

- Na setkání řídicí rady Programu OSN pro životní prostředí v únoru 2009 by mělo české předsednictví prezentovat jednotnou a silnou podporu EU pro zavedení samostatné a právně závazné globální úmluvy, která mimo jiné zajistí snížení výroby rtuti, její používání ve výrobcích a výrobních procesech a její emise do ovzduší (prostřednictvím nejlepších dostupných technik).
- České předsednictví by mělo také trvat na tom, že bude ustaven Mezivládní vyjednávací výbor (INC), který okamžitě začne připravovat text úmluvy.
- Dále je třeba pokračovat v intenzivním dialogu s klíčovými hráči a vládami zemí mimo EU s cílem odstranit dosavadní sporné body vyjednávání.

Verdikt: pozitivní

Světoví ministři životního prostředí se navzdory očekávání rozhodli začít jednat o nové úmluvě, která by regulovala znečištění rtuti. Rozhodnutí bylo založeno na shodě více než 140 zemí, které se shromáždily na 25. setkání Řídicí rady UNEP v únoru. Předsednictví bylo velmi dobře připraveno a zachovalo si pozitivní tvář během celého jednání v Nairobi. Češi včas a s předstihem před jednáním kontaktovali státy, které váhaly s přijetím právně závazného nástroje a dosáhli tak úspěšně shody na vlastním jednání. Tato nadstandardní jednání byla organizována předsednictvím, Komisí, Švédskem a dalšími podobně smýšlejícími zeměmi a zaměřila se zejména na Indii, Čínu, Kanadu a Spojené státy (během výměny americké prezidentské administrativy.) České předsednictví navíc přijalo a zohledňovalo názor nevládních organizací, zejména Pracovní skupiny pro eliminaci rtuti, kterou koordinuje EEB, jako reprezentanta nevládních organizací na globální úrovni.

Vstup předsednictví do debaty byl dobře rozmyšlený a načasovaný, postoje EU se tak v závěrečných jednáních zřetelně odrážejí, přestože diskuse byla v některých chvílích velmi náročná. Předsednictví spolu s Komisí a americkou vládou (která mezitím vyjasnila svoji podporu právně závazné úmluvě) tvrdě pracovalo a smazalo rozdíly v postojích států. Nakonec tak bylo přijato rozhodnutí Řídicí rady okamžitě začít vyjednávat

o právně závazném nástroji pro odstraňování znečištění rtutí, jak požadovaly nevládní organizace. Úmluva bude obsahovat opatření ke snížení produkce rtuti, jejího využívání ve výrobcích a výrobních procesech, stejně tak jako ke snížení emisí do atmosféry. To by mělo zajistit zásadní snížení vystavení člověka nebezpečným účinkům rtuti. Přípravy na vyjednávání globální úmluvy začnou v druhé polovině tohoto roku, ostrá jednání by měla začít v roce 2010 a skončit do roku 2013.

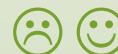
Evropská unie a další země navíc podpořily požadavky Pracovní skupiny pro eliminaci rtuti, aby do doby přijetí úmluvy byly podniknuty paralelní aktivity pro snížení úniků rtuti do prostředí v krátkodobém výhledu. Tento návrh byl posléze přijat a široce podpořen v závěrečných zprávkách UNEP.

5. ÚKOL:

Zavedení soudržného rámce pro prevenci a kontrolu průmyslového znečištění

- České předsednictví by se mělo držet rozsahu Evropskou komisí navržené revize systému Integrované prevence a omezování znečištění (IPPC).
- Dosavadní hodnoty emisních limitů v odvětvových směrnících by měly zůstat zachovány jakožto základní bezpečnostní opatření. Zároveň by se hodnoty těchto limitů měly dále snižovat podle dosaženého zlepšení emisí v zařízeních splňujících standardy nejlepších dostupných technik (BAT).
- Odvětví, na která jsou uplatňovány mezní hodnoty emisí (tzv. „evropská bezpečnostní síť“), by se měla rozšířit i na další odvětví podléhající IPPC přijetím příslušných revidovaných referenčních dokumentů (BREF) k nejlepším dostupným technikám.
- Transparentnost systému je potřeba zajistit tím, že žádosti o integrovaná povolení i samotná povolení budou dostupná veřejnosti na národních webových stránkách.
- Referenční dokumenty k nejlepším dostupným technikám (BREF) by se měly stát závaznými pro orgány, které udělují povolení. České předsednictví by se mělo zasadit o to, aby zodpovědné instituce měly povinnost stanovovat emisní limity na úrovni dosažitelné prostřednictvím nejlepších dostupných technik tak, jak jsou popsány v dokumentech BREF.
- Přehodnocení dokumentů BREF by mělo vždy zároveň odstartovat přehodnocení integrovaného povolení. To by mělo zajistit kontinuální snižování zátěže životního prostředí.
- České předsednictví by mělo také odmítnout rozšíření obchodování s emisními povolenkami na oxidy síry a dusíku a možnost snižovat emise pouze prostřednictvím Národních plánů na snižování emisí.

Verdikt: smíšený, kladné i záporné body

České předsednictví vyvinulo velké úsilí o dosažení shody na tomto vysoce technickém, komplexním a politicky citlivém tématu. Snažilo se přitom zachovat úroveň ekologických standardů. Kladně je třeba hodnotit, že byly zachovány základní ustanovení o ochraně půdy a povrchové vody, stejně jako odstranění škod. V obecné rovině byla posílena role BAT (nejlepší dostupné techniky) a limitní hodnoty pro emise (ELV)

odvozené od BAT, jako benchmarků pro povolování průmyslových výroby. Zachován byl také režim inspekce.

Kompromis však obsahuje příliš mnoho možností pro udělování výjimek od BAT. Velká spalovací zařízení tak budou moci dalších deset let ignorovat nejlepší dostupné technologie. To vnímáme jako velmi problematické. Na druhé straně přísnější limitní hodnoty pro emise pro nová velká spalovací zařízení mají platit o čtyři roky dříve, než navrhovala Komise. Tento vnitřně rozporný postup však může ztraktivnit zachování starých výroby a odložení otevření nových. Obecně vzato, s ohledem na nemalé úsilí, které tomuto tématu bylo věnováno, si předsednictví zaslouží pozitivní známku.

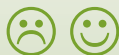
6. ÚKOL:

Přijetí Rámcové směrnice o půdách

České předsednictví by mělo znovu začít pracovat na Směrnici o půdách na základě souhlasu 22 členských států na setkání ministrů životního prostředí v prosinci 2007 a zajistit, aby společné stanovisko zahrnovalo:

- Právně závazné opatření na dekontaminaci znečištěných oblastí a aplikaci principu znečišťovatel platí, jakožto pobídka průmyslovým podnikům pro eliminaci znečištění do budoucna.
- Efektivní a závazný postup pro zastavení degradace půd způsobené neudržitelnými způsoby hospodaření v krajině.
- Jasný požadavek, aby se členské státy věnovaly problému udusávání půdy.

**Verdikt: pozitivní pro úsilí,
negativní pro výsledek**

Předsednictví projevilo upřímnou snahu vyjednat dohodu o směrnici o půdách v Radě ministrů životního prostředí. Dokázalo víc než jen znovuotevřít vyjednávání, obhajovalo potřebnost přijetí této směrnice při všech možných příležitostech. Nepodařilo se však prolomit odpor pěti členských států, které zablokovaly již předchozí pokus o projednání v prosinci 2007. Jedná se o Německo, Velkou Británii, Francii, Nizozemsko a Rakousko. Pravděpodobně bylo moudré nevynucovat hlasování o směrnici na červnové Radě ministrů životního prostředí, protože by to vedlo k druhému neúspěchu. Debata o směrnici tak pokračuje a další předsednictví mohou učinit další pokus.

7. ÚKOL:

Odpadová politika s ohledem na omezenou dostupnost a ochranu přírodních zdrojů

- Po vydání Zelené knihy o nakládání s bio-odpadem by české předsednictví mělo tlačit na vydání návrhu směrnice o bio-odpadu během roku 2009, která zavede konkrétní požadavky pro separovaný sběr bio-odpadu a cíle pro kompostování.
- Návrh revize směrnice o elektro-odpadu (WEEE) by české předsednictví mělo vylepšit zavedením specifických cílů pro sběr jednotlivých kategorií produktů, především malých spotřebičů jako jsou žárovky.

Verdikt: pozitivní

Téma samostatné směrnice o biologickém odpadu bylo na úrovni EU poprvé otevřeno v roce 2000. Komise však proces opakovaně zdržovala. V prosinci 2008 Komise odstartovala další konzultační proces, v jehož rámci zveřejnila Zelenou knihu o nakládání s biologickým odpadem.

Jako člen tzv. „koalice pro biologický odpad“, která se skládala z 10 členských států podporujících ideu samostatné směrnice, prosadilo předsednictví zpracování závěrů Rady k Zelené knize o biologickém odpadu. Některé státy jsou však stále proti samostatné směrnici. Nelegislativní závěry Rady přitom musí být schvalovány konsensem všech ministrů. Konečný text Rady proto zachovává otázku samostatné směrnice otevřenou. Rada se rozhodla „povzbudit Komisi, aby pokračovala v hodnocení dopadů s výhledem přípravy legislativního návrhu o biologicky rozložitelném odpadu do roku 2010, pokud to bude vhodné.“ Další kroky proto nyní záleží na hodnocení dopadů Komise a na interpretaci závěrů Rady.

Předsednictví navíc zorganizovalo 9. a 10. června v Bruselu společně s Komisí, německým ministerstvem životního prostředí a Vlámskou agenturou pro odpady (OVAM) konferenci Biologický odpad – potřebujeme evropskou legislativu, která významně přispěla k rozprůdění debaty na toto téma. Zástupci České republiky se na konferenci postavili za výzvu EEB a dalších účastníků o prosazení směrnice o biologickém odpadu s požadavkem zvláštního sběru odpadu a nakládání s bioodpadem.

Předsednictví také dovolilo Radě začít práce na směrnici o odpadech z elektrických a elektronických zařízení (WEEE), poté co Komise zveřejnila v roce 2008 návrh na její přepracování. Práce na směrnici WEEE bude pokračovat pod švédským předsednictvím.

8. ÚKOL:

Snížení národních emisních limitů

- České předsednictví by mělo po Komisi požadovat, aby co nejdříve publikovala návrh revize směrnice o národních emisních stropcích (NEC).
- Mělo by dále požadovat stanovení prozatímních cílů pro rok 2020 podle cílů stanovených v 6. Akčním plánu pro životní prostředí.
- Je třeba podpořit přísnější národní cíle pro emise pěti znečišťujících látek, které jsou regulovány již stávající směrnici (SO₂, NO_x, těžké organické látky a amoniak).
- České předsednictví by mělo trvat na zavedení prvních národních emisních stropců pro emise pevných částic frakce PM_{2,5}, které představují dokonce větší zdravotní rizika než částice PM₁₀.
- V rámci národních programů pro implementaci směrnice je třeba požadovat další dodatečná opatření pro snižování emisí.

Verdikt: hodnocení není možné provést

Nezaznamenali jsme žádnou známku toho, že by předsednictví trvalo na zveřejnění návrhu směrnice. Navíc tlak švédské vlády, která bude reprezentovat následující předsednictví a která pokládá emisní stropy za své téma, nevedl k žádným výsledkům. Návrh revize směrnice o národních emisních stro-

pech se stále neobjevil a Generální ředitelství pro životní prostředí je v Komisi stále blokováno z čistě oportunistických důvodů (strach že diskuse by mohla zkomplikovat práci na změnách klimatu).

9. ÚKOL:

Zajištění vynutitelnosti environmentálního práva EU

- České předsednictví by mělo znovu zahájit vyjednávání o Směrnici o přístup k soudní ochraně. Tato směrnice je důležitým nástrojem pro zvýšení tlaku na orgány veřejné správy a soukromý sektor na respektování a důslednou aplikaci environmentálního práva.
- V rámci revize Nařízení o přístupu k dokumentům EU je potřeba odmítnout jakékoli jeho oslabení, zajistit větší respekt ke lhůtám ze strany institucí, požadovat větší otevřenost dokumentů pod kontrolou Komise v průběhu řízení o porušení Smlouvy a přezkumech souladu národního práva s legislativou EU.
- Po vydání Sdělení Komise na toto téma by se měla rozšířit debata o zlepšení implementace a posílení environmentálního práva EU.
- České předsednictví by mělo podporovat iniciativy Komise ohledně jejich závazků ve vynuovení environmentálního práva, transparentním způsobem a včas.
- V souladu s požadavky Aarhuské úmluvy by české předsednictví mělo také zvýšit zapojení veřejnosti do rozhodování prostřednictvím otevřených a transparentních řízení o porušení Smlouvy spolu se zlepšeným přístupem k úředním dokumentům a k soudní ochraně.

Verdikt: spíše negativní

Předsednictví zorganizovalo konferenci spolu s evropskými soudci o potřebě evropské směrnice o přístupu k soudní ochraně ve věcech životního prostředí. Tato konference přinesla nové důkazy o tom, že taková směrnice je potřebná. Předsednictví však neotevřelo debatu v Radě, pouze podalo zprávu o výstupech z konference.

Ve sledovaném období jsme nezaznamenali pokrok v práci na nařízení o přístupu k dokumentům Evropské unie, kromě několika klepů o jednání za uzavřenými dveřmi.

Předsednictví nijak nepovzbudilo debatu o lepší vynutitelnosti práva EU. O sdělení Komise o vynutitelnosti práva se v Radě nediskutovalo. Diskuse probíhaly pouze v úřednické rovině a jejich závěry byly mlhavé.

10. ÚKOL:

Zdraví, ochrana životního prostředí a předběžná opatření jako základní kameny chemické politiky

- Na Čtvrté schůzce stran Stockholmské úmluvy by české předsednictví mělo ukázat vůdčí úlohu ve vyjednávání o eliminaci persistentních organických látek

(POPs) a prosadit zahrnutí devíti nově navržených látek do Přílohy A této úmluvy.

- V první polovině roku 2009 je třeba prosazovat posílení Směrnice o omezování nebezpečných látek (RoHS) stanovením cílů pro omezení prvků bromu a chloru, stejně jako ftalátů a dalších nebezpečných chemických látek v elektronice. Působnost směrnice by se měla rozšířit i na další kategorie výrobků (např. lékařská zařízení a nástroje pro měření a monitorování). Proces REACH by měl přitom probíhat zcela nezávisle na revizi RoHS.
- Seznam velmi nebezpečných látek (SVHC) hodnocených v rámci REACH by měl být rozšířen a mělo by být zajištěno nahrazení těchto látek bezpečnějšími alternativami.

Verdikt: spíše pozitivní

Na Čtvrtém setkání smluvních stran Stockholmské úmluvy dokázalo české předsednictví prosadit všech 9 navrhovaných nebezpečných látek do působnosti Úmluvy. Přijata však byla také řada výjimek, které jsou problematické, zejména co se týče bromovaných zpomalovačů hoření (PBDE). Tyto výjimky jsou formulovány způsobem, který se z našeho pohledu přičí samotnému duchu Stockholmské úmluvy jako takové. Evropská unie dále netlačila na snížení limitů v oblasti v kategorii „nízkého obsahu POPs“ (persistentních organických látek). Pozitivní naopak bylo, že EU podpořila obchodní plán pro globální spolupráci při hledání alternativ k DDT. Bylo velmi přínosné, že EU přiměla Indii, aby se vzdala svého nároku na prodloužení své výjimky na výrobu jistých druhů pesticidů. Unie byla dále úspěšná při obhajobě vnější pomoci rozvoje zemím při identifikaci úniků dioxinů a tlaku na zavedení národních plánů implementace.

České předsednictví hrálo pozitivní roli ve všech těchto aspektech. Opíralo se přitom o podporu Komise, ale muselo se vypořádat s opozicí některých členských států, zejména v oblasti PBDE.

Směrnice o omezení některých nebezpečných chemických látek se nakonec pod českým předsednictvím neprojednávála, není proto možné zde práci předsednictví hodnotit.

V nominaci velmi nebezpečných látek jako kandidátů pro regulaci v rámci REACH nepřipravilo české předsednictví (stejně jako mnoho dalších členských států) žádné návrhy a neprojevovalo ani zájem tak učinit. To je dáno částečně odporem českého Svazu chemického průmyslu a Ministerstva průmyslu a obchodu. Ačkoli je toto běžným nedostatkem postupu členských států při implementaci REACH, pasivní role českého předsednictví si v tomto případě zaslouží negativní známku.

Anglický text originálu najdete zde:

http://www.eeb.org/activities/General/0907_Czech_Assessment+VB.pdf